

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-3\(35\)-21-29](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-3(35)-21-29)

УДК 338.46:159.925

JEL Classification: L86

Ірина Соломаха

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: iveria60@gmail.com **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-0106-6410>

ResearcherID: [HTN-8199-2023](https://orcid.org/0000-0002-0106-6410). **Scopus Author ID:** [57219054600](https://orcid.org/0000-0002-0106-6410)

Юрій Говоруха

здобувач третього рівня освіти

Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: hovorukhayurii@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0002-7356-2533>

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ПОСЛУГИ: СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Визначено сутність та удосконалено дефініцію категорії «інтелектуальні послуги», під якою пропонується розуміти процес та результат передачі цінності у вигляді послуги, що входить до ряду специфічних ознак за рахунок використання набору професійних знань та інформації та спрямована на реалізацію якісних змін та переваг споживачем послуги. Виділено ключові функції інтелектуальних послуг. Розглянуто особливості розвитку ринку інтелектуальних послуг в умовах обмеженості ресурсних можливостей. Розглянуто специфічні вимоги, що висуваються до інтелектуальних послуг в підприємстві. Проаналізовано бар'єри, що стримують розвиток ринку інтелектуальних послуг в Україні.

Ключові слова: інтелектуальні послуги; стійкість; торгові підприємства; інтелектуальний бізнес; розвиток; консалтингові послуги.

Рис.: 1. Бібл.: 9.

Постановка проблеми. Становлення економіки знань зумовлює підвищення ролі підприємницьких рішень на основі інформації у процесі формування інтелектуального потенціалу підприємства. Розвиток інтелектуального бізнесу та поширення інтелектуальних послуг сприяє створенню, обміну та поширенню інформації та знань з метою забезпечення стійкості та конкурентоспроможності підприємства в довгостроковій перспективі. Як наслідок, інтелектуальні послуги здатні виступати одним із джерел забезпечення розвитку державної соціально-економічної системи загалом та підвищення ефективності діяльності та розвитку підприємства зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню інтелектуального бізнесу загалом та інтелектуальних послуг зокрема присвячено роботи таких закордонних і вітчизняних науковців, як О. В. Ярмач, І. Н. Карпунь, О. В. Бервено, О. С. Марченко, Л. М. Матровоса, Л. В. Єчина, О. Колінько, Г. О. Гавриш, Т. Р. Власова та ін.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Дослідження науковців було зосереджено на ідентифікації категорії інтелектуальних послуг та їхньої ролі в контексті реалізації інноваційного потенціалу підприємств. Okремо варто виділити дослідження, присвячені інтелектуальному капіталу як базису для реалізації інтелектуальної послуги, а також інтелектуальних продуктів як результату реалізації інтелектуальних послуг.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Враховуючи попередні дослідження та їхній внесок у розуміння сутності досліджуваного явища, варто зауважити, що недостатньо уваги науковців приділено визначенню сутності та особливостей розвитку інтелектуальних послуг як категорії в сучасних умовах. Крім того, додаткових досліджень потребує потенціал інтелектуальних послуг у забезпеченні стійкості підприємств в умовах турбулентності.

Мета статті. Метою цього дослідження є визначення сутності категорії інтелектуальних послуг та особливостей їх реалізації та розвитку з метою забезпечення стійкості підприємств у сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Поширення інтелектуальних послуг, а також забезпечення їх належної якості дозволяє активізувати та раціонально використовувати інтелектуальний потенціал підприємства, сприяє інноваційній діяльності, підвищенню компетентностей та ефективному використанню ресурсів підприємства [1]. У процесі створення інтелектуальної послуги відбувається розкриття інтелектуального капіталу, що реалізується як інтелектуальний продукт, де «знання, здатності, таланти працівників та досвід компанії формують більшу частину вартості її продуктів чи послуг» [2, с. 175]. Реалізація інтелектуального продукту може бути представлена у вигляді думки (ідеї), інформації, нової технології, відкриття, винаходів, патентів, наукових звітів і доповідей, проєктів, алгоритмів і програм для ЕОМ тощо [3]. Як наслідок, отримання підприємством-замовником інтелектуального продукту передбачає подальше його використання в підприємницькій діяльності в надії отримання прибутку в короткостроковій та довгостроковій перспективах. При цьому інтелектуальні послуги повинні відповідати таким специфічним умовам як:

- інтелектуалоемність;
- невідільність від виробника й споживача;
- невідчутність;
- висока персоніфікація та унікальність;
- особливості права власності;
- ризик та непередбачуваність результату [4; 5].

Значна кількість дослідників здійснила спроби представити визначення поняття «інтелектуальна послуга». Проте потенціал інтелектуальних послуг залишається недостатньо реалізованим за рахунок того, що межі визначення залишаються нечіткими. Деякі автори під інтелектуальною послугою розуміють окремі напрями діяльності із надання знаннємістних послуг, наприклад, консалтингові послуги чи освітні послуги, у той час як така інтерпретація здатна обмежувати можливості комплексного розуміння феномену. Л. М. Матросова та Л. В. Єчина [6, с. 58] розглядають інтелектуальну послугу як «вид економічної діяльності, що пов'язаний із процесом виробництва і набуття нових знань», таким чином, даючи загальне визначення, однак

не фокусуючи увагу на характері взаємодії суб'єктів, що надають та споживають інтелектуальні послуги. Аналогічної думки дотримується О. С. Марченко [7, с. 58], розглядаючи інтелектуальні послуги як «капіталоутворюючі послуги, що виступають інституційними джерелами нагромадження людського капіталу індивіда, інтелектуального капіталу фірми, людського й інтелектуального потенціалу суспільства», тим самим підкреслюючи інституційну роль інтелектуальних послуг у становленні економіки знань. На нашу думку, найбільш повно категорію «інтелектуальні послуги» розкрито у визначенні О. В. Ярмак, під якими варто розуміти «професійні, персоніфіковані, індивідуалізовані чисті послуги, ресурсну основу та зміст яких складають спеціальні (професійні) знання і інформація, а результатом виступають вигоди споживача (індивідуума, фірм, суспільства) від їх засвоєння і використання в особистих, організаційних, підприємницьких, економічних, соціальних, духовних та інших цілях», таким чином підкреслюючи потенційні вигоди замовника послуг від використання та реалізації рішень на основі інтелектуальної послуги [8, с. 48].

У процесі надання і споживання інтелектуальної послуги відбувається реалізація та передача цінності, закладеної в інтелектуальний продукт. Отже, саме передача та фактична реалізація результату інтелектуальної послуги у формі інтелектуального продукту, що спрямований на передачу цінності та стимулювання якісних змін складає сутність інтелектуальної послуги. Як наслідок, авторами запропоновано розглядати інтелектуальну послугу як процес та результат передачі цінності у вигляді послуги, що володіє специфічними ознаками за рахунок використання набору професійних знань та інформації та спрямована на реалізацію якісних змін та переваг споживачем послуги, які неможливо отримати за рахунок інших джерел.

Важливим етапом у покращенні розуміння, як цінність реалізується через інтелектуальні послуги, є визначення функцій інтелектуальних послуг. Як зазначають О. В. Бервено та О. В. Ярмак, на сьогодні в академічній літературі функції інтелектуальних послуг характеризуються недостатнім рівнем теоретичного обґрунтування [1]. Так, дослідження вітчизняних науковців дозволили виділити окремі функції, наприклад, навчальну, інноваційну та капіталостворюючу [1; 7]. Авторами виділено та обґрунтовано такі функції інтелектуальних послуг, зокрема:

— *акумулююча функція*. Підготовка до надання інтелектуальних послуг вимагає від спеціалістів накопичення та систематизації інформації, знань та досвіду з метою подальшого використання для рішення специфічних завдань замовника;

— *кооперуюча функція*. Інтелектуальні послуги сприяють налагодженню співпраці між замовником та надавачем послуги для максимальної персоналізації результатів послуги, адаптованих під потреби та задачі підприємства;

— *інтегруюча функція*. Інтелектуальні послуги передбачають залучення профільних спеціалістів, що володіють набором специфічних знань, мають усвідомлення та досвід реалізації кращих практик, а також використання акумульованого досвіду у вигляді знань та інформації, які можуть бути імплементовані в контексті окремого підприємства;

— *системна функція*. Реалізація інтелектуальної послуги передбачає використання системного підходу для розгляду підприємства як цілісної сукупності взаємопов'язаних підсистем, що об'єднані певною метою, таким чином, забезпечити більш узгоджене та ефективне інтегроване інтелектуальне рішення, що сприяє реалізації потенціалу підприємства. У результаті інтелектуальний продукт характеризується комплексністю та може бути використаний для вирішення складних задач підприємства;

— *ідентифікуюча функція*. Інтелектуальні послуги опосередковано сприяють покращенню розуміння підприємством можливостей, ресурсів та процесів досягнення бажаного стану (вирішення конкретного питання). Залучення сторонніх осіб, що володіють сукупністю професійних знань та досвіду в реалізації інтелектуальних рішень та здатні провести всебічну оцінку існуючого стану та потенціалу розвитку, дозволяє підприємству отримати уявлення про сукупність власних конкурентних переваг, якими воно володіє та векторів подальшого розвитку;

— *підтримуюча та стимулююча функція*. Реалізація інтелектуальних продуктів як результатів інтелектуальних послуг спрямована на мінімізацію негативних факторів, що впливають на функціонування підприємства та сприяння використання ним можливостей для розвитку. Враховуючи підвищену турбулентність середовища, викликану періодами невизначеності, інтелектуальні послуги здатні слугувати ефективним рішенням для забезпечення стійкості підприємств за рахунок прогнозування ринкових змін та аналізу тенденцій.

Надання інтелектуальної послуги значним чином залежить від взаємодії споживача послуги та спеціалістів. На першочерговому етапі надання повної, правдивої та достатньої інформації та даних про стан підприємства, а також формулювання завдань, які підприємство планує досягти, дозволяє спеціалістам сформулювати набір завдань для проведення ефективного аналізу стану та тенденцій розвитку підприємства. У подальшому можливі уточнення певних даних, які дозволяють персоніфікувати результати послуги, з огляду на потреби кінцевого споживача. Як наслідок, інтелектуальна послуга за своєю суттю не може бути стандартизованим рішенням, адже адаптується під конкретні потреби. Важливим етапом у цьому процесі є створення атмосфери довіри і співпраці між замовником та виконавцем, за якої сторони активно спрямовують зусилля на пошук рішення за рахунок надання достовірних даних, а також їхнього якісного аналізу. Як наслідок, між замовником та надавачем послуги відбувається постійна взаємодія, що полягає у руху ресурсів різної природи

(матеріальних, інформаційних тощо), а також надання та опрацювання зворотного зв'язку. Схематично процес взаємодії замовника та виконавця в процесі надання інтелектуальних послуг представлено на рис. 1.

Рис. 1. Процес взаємодії замовника та виконавця у процесі надання інтелектуальних послуг

Джерело: розроблено авторами.

Варто зазначити, що інтелектуальна послуга не реалізується в ідеальному середовищі, а завжди має сполучення з контекстом. Іншими словами, на остаточний результат інтелектуальної послуги можуть впливати наступні фактори зовнішнього середовища, зокрема:

- стан та тенденції розвитку ринку, на якому реалізується інтелектуальне рішення, можливості для впровадження інноваційних рішень;
- стан законодавчої бази зокрема та інституційного середовища загалом;
- ступінь розвитку науково-технологічного сектору, а також доступ до знань та інформації;
- ступінь розвитку людського та інтелектуального потенціалів суспільства [8].

Розвиток ринку інтелектуальних послуг в умовах обмеженості ресурсних можливостей характеризується певними особливостями. По-перше, зниження загальних витрат підприємства через відсутність необхідності інвестувати в інфраструктуру та ресурсні запаси сприяє поширенню інтелектуальних послуг [9]. З іншого боку, витрати на досягнення спеціалістами бажаного рівня кваліфікації є значними. Крім того, додаткових витрат потребує оновлення програмного забезпечення; отримання доступу до спеціалізованих журналів або статистичної інформації тощо. Вищезазначені витрати підвищують вартість кінцевого інтелектуального продукту. Однак невизначеність середовища також сприяє обмеженості ресурсних можливостей замовника послуги, який має розподілити власні витрати за ступенем важливості та пріоритетності. Крім того, низька поінформованість підприємства стосовно можливості залучення спеціалістів негативним чином відображається на його здатності залучити допомогу із зовнішнього

середовища. Як наслідок, підприємство може недооцінити потенціал інтелектуальних послуг у забезпеченні стійкості підприємства. Враховуючи загальносвітові тенденції, варто зазначити, що на сьогодні ринок інтелектуальних послуг переживає низку перешкод для своєї діяльності. Серед ключових бар'єрів розвитку ринку варто виділити такі:

— недостатня кількість спеціалістів. Підприємства, що надають інтелектуальні послуги відчують значну потребу у трудових ресурсах. Наявність спеціалістів, що володіють комплексом знань, актуальної інформації та навичок нестандартної реалізації рішень, дозволяють забезпечити ефективне використання інтелектуального капіталу. Відсутність кваліфікованих спеціалістів, що мають відповідний досвід, відтік кадрів за кордон, недостатні умови оплати праці викликають дефіцит трудових ресурсів, які є необхідною умовою розвитку ринку інтелектуальних послуг. Як наслідок, спостерігається зростання навантаження на спеціалістів, реально зайнятих у секторі інтелектуальних послуг, що може призводити до зниження якості інтелектуального продукту;

— використання уніфікованих рішень, що не враховують специфіку функціонування підприємства. Деякі підприємства, що пропонують інтелектуальні послуги, використовують шаблонні рішення, які використовують по відношенню до підприємства-замовника. При цьому відбувається ігнорування реальних потреб підприємства, а рішення, запропоновані спеціалістом, можуть або залишитися нереалізованими внаслідок відсутності у підприємства ресурсів; не створити бажаного ефекту, адже не враховують можливості підприємства; або навіть зменшити ефективність діяльності, якщо підприємство-замовник почне спрямовувати ресурси, необхідні для розвитку, на реалізацію рішень, які не корелюють зі стратегією розвитку підприємства;

— знижена якість отриманого інтелектуального продукту. Низька якість інтелектуальної послуги може бути результатом надання недостовірної/неповної інформації, яку замовник намагається приховати, уникаючи витоків конфіденційної інформації [6]. Крім того, для залучення додаткових клієнтів підприємства-надавачі інтелектуальних послуг можуть завищувати рівень власної компетенції, а також реалізувати інтелектуальні рішення, які не повною мірою доказали свою ефективність на ринку. Як наслідок, підприємство-замовник не отримує очікуваної вигоди та продовжує неефективне функціонування. Варто зазначити, що через брак ресурсів та вмінь замовник послуги може відчувати проблеми зі сприйняттям її цінності, що зможе викликати суб'єктивну думку щодо невідчутності кінцевого позитивного ефекту;

— недостатня поширеність інтелектуальних послуг на вітчизняному ринку, де підприємства із недовірою ставляться до залучення спеціалістів поза підприємством, та фокусуються на пошуку рішень всередині підприємницької структури;

— складність супроводу послуги після її надання, де в подальшому постають проблеми із відстеженням рівня реалізації інтелектуальних рішень кінцевим споживачем;

— складність у встановленні кінцевої ціни [6].

На сьогодні інтелектуальні послуги не знайшли достатньої уваги серед споживачів. Якщо порівнювати із ринками інтелектуальних послуг розвинутих країн, можна побачити, що ринок інтелектуальних послуг України знаходиться у стані формування. Однак створення сприятливого інституційного середовища значно прискорить розвиток ринку інтелектуальних послуг. Державі необхідно забезпечити створення та періодичне оновлення законодавчої бази, що здійснює регулювання ринку інтелектуальних послуг, регламентує діяльність підприємств, які надають послуги такого типу, а також визначає права та обов'язки сторін та порядок вирішення спорів стосовно якості послуг, що надаються. У результаті цього у держави є можливість створити сприятливе та регульоване інституційне середовище, що сприятиме розвитку ринку та забезпечуватиме високу якість наданих послуг, захищаючи при цьому права споживачів та інтереси підприємств надавачів таких послуг.

Висновки і пропозиції. Використання інтелектуальних послуг дозволяє підвищити конкурентоспроможність та стійкість підприємства за рахунок реалізації інтелектуального потенціалу у поєднанні із знаннями та інформацією. Розгляд інтелектуальних послуг із позиції формування та передачі цінності сприяє покращенню розуміння шляхів досягнення підприємством якісно нових змін та розвитку в умовах турбулентності зовнішнього середовища. Авторами дослідження вперше виділено та обґрунтовано акумулюючу, кооперуючу, інтегруючу, системну, ідентифікуючу, підтримуючу та стимулюючу функції інтелектуальних послуг; розглянуто механізм взаємодії замовника та надавача інтелектуальної послуги, а також визначено фактори зовнішнього середовища, що впливають на остаточний результат інтелектуальної послуги. У результаті дослідження також виділено ключові бар'єри розвитку ринку інтелектуальних послуг України, а також сформовано рекомендації стосовно створення сприятливого інституційного середовища.

Список використаних джерел

1. Бервено О. В. Основні функції інтелектуальних послуг як чинника підвищення інноваційної активності підприємств / О. В. Бервено, О. В. Ярмак // *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. – 2008. – Т. 2, № 5. – С. 47–51.

2. Андрейчиков О. О. Аналіз значення інтелектуального капіталу в сучасному світі / О. О. Андрейчиков // *Системи обробки інформації*. – 2010. – № 5 (86). – С. 173–176.

3. Колінько О. Інтелектуальні продукти у постіндустріальній економіці / О. Колінько // *Наукові записки* : Матеріали звіт. наук. конф. викл., аспірантів, магістрантів і студентів фізико-мат. ф-ту, м. Полтава, 10 трав. 2007 р. – Полтава, 2007. – С. 264–267.

4. Говоруха Ю. Ю. Інтелектуальна послуга як чинник забезпечення конкурентоспроможності та розвитку економічної системи / Ю. Ю. Говоруха // *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи* : зб. тез доп. III Міжнар. науково-практ. конф., м. Київ, 8 груд. 2022 р. – Київ, 2022. – С. 43.

5. Сторожук О. Ринок інтелектуальних послуг в регіоні: стан і перспективи / О. Сторожук // Збірник тез доповідей викладацьких, аспірантських та магістрантських наукових досліджень за підсумками проведення «Дня науки-2013», м. Кіровоград, 18 трав. 2013 р. – Кіровоград, 2013. – С. 5–7.

6. Матросова Л. М. Інтелектуальні послуги як чинник інноваційного розвитку економіки України / Л. М. Матросова, Л. В. Єчина // Економічна теорія та право. – 2016. – № 3. – С. 56–68.

7. Марченко О. С. Знаннеінтеграційна роль інтелектуальних послуг: сутність, напрями реалізації / О. С. Марченко, О. В. Ярмак // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право. – 2012. – № 4 (11). – С. 56–63.

8. Ярмак О. В. Ціна інтелектуальних послуг у контексті ціннісно-мережевого підходу / О. В. Ярмак // Економічна теорія та право. – 2016. – № 25. – С. 47–56.

9. Говоруха Ю. Інтелектуальні послуги: визначення, класифікація, трансформація в умовах становлення економіки знань / Ю. Говоруха // Юність науки – 2023: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства : матеріали XIII Міжнар. науково-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих вчен., м. Чернігів, 26–27 квіт. 2023 р. – Чернігів, 2023. – С. 1–2.

References

1. Berveno, O.V., Yarmak, O.V. (2008). Osnovni funktsii intelektualnykh posluh yak chynnyka pidvyshchennia innovatsiinoi aktyvnosti pidpriemstv [The main functions of intellectual services as a factor in increasing the innovative activity of enterprises]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky – Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 2(5), 47–51.

2. Andreichikov, O.O. (2010). Analiz znachennia intelektualnoho kapitalu v suchasnomu sviti [Analysis of the value of intellectual capital in the modern world]. *Systemy obrobky informatsii – Information processing systems*, (5(86)), 173–176.

3. Kolinko, O. (2007). Intelektualni produkty u postindustrialnii ekonomitsi [Intelligent products in the post-industrial economy]. *Naukovi zapysky – Scientific notes* (pp. 264–267).

4. Hovorukha, Yu.Yu. (2022). Intelektualna posluha yak chynnyk zabezpechennia konkurentospromozhnosti ta rozvytku ekonomichnoi systemy [Intellectual service as a factor of ensuring competitiveness and development of the economic system]. *Biznes, innovatsii, menedzhment: problemy ta perspektyvy - Business, innovation, management: problems and prospects* (p. 43).

5. Storozhuk, O. (2013). Rynok intelektualnykh posluh v rehioni: stan i perspektyvy [The market of intellectual services in the region: state and prospects]. *Zbirnyk tez dopovidei vykladatskykh, aspirantskykh ta mahistrantskykh naukovykh doslidzhen za pidsumkamy provedennia "Dnia nauky-2013" – Collection of abstracts of reports of teaching, postgraduate and master's scientific research based on the results of the "Day of Science-2013"* (pp. 5–7).

6. Matrosova, L.M., Yechyna, L.V. (2016). Intelektualni posluhy yak chynnyk innovatsiinoho rozvytku ekonomiky Ukrainy [Intellectual services as a factor of innovative development of the economy of Ukraine]. *Ekonomichna teoriia ta pravo – Economic theory and law*, (3), 56–68.

7. Marchenko, O.S., Yarmak, O.V. (2012). Znannieintehratsiina rol intelektualnykh posluh: sutnist, napriamy realizatsii [Knowledge integration role of intellectual services: essence, directions of implementation]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Iurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho". Serii: Ekonomichna teoriia ta pravo - Bulletin of the National University "Law Academy of Ukraine named after Yaroslav Mudryi". Series: Economic theory and law*, (4(11)), 56–63.

8. Iarmak, O.V. (2016). Tsina intelektualnykh posluh u konteksti tsinnisno-merezhevoho pidkhotu [The price of intellectual services in the context of the value-network approach]. *Ekonomichna teoriia ta pravo – Economic theory and law*, (25), 47–56.

9. Hovorukha, Yu. (2023). Intelektualni posluhy: vyznachennia, klasyfikatsiia, transformatsiia v umovakh stanovlennia ekonomiky znan [Intellectual services: definition, classification, transformation in the conditions of the formation of the knowledge economy]. *Iunist nauky – 2023: sotsialno-ekonomichni ta humanitarni aspekty rozvytku suspilstva – The youth of science - 2023: socio-economic and humanitarian aspects of the development of society* (pp. 1–2).

Отримано 03.08.2023

UDC 338.46:159.925

Iryna Solomakha

Doctor of Economics, Associate Professor,

Associate Professor of Department of Entrepreneurship and Trade

Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: iveria60@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-0106-6410>

ResearcherID: [HTN-8199-2023](https://orcid.org/0000-0002-0106-6410). **Scopus Author ID:** [57219054600](https://orcid.org/0000-0002-0106-6410)

Yurii Hovorukha

PhD student

Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: email_hovorukhayurii@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0002-7356-2533>

INTELLECTUAL SERVICES: THE ESSENCE OF THE CATEGORY AND FEATURES OF DEVELOPMENT IN MODERN CONDITIONS

This article aims to deepen the academic understanding of the essence of the intellectual services category and considers the features of its development in modern conditions. The intellectual services contribute to the creation, exchange, and dissemination of information and knowledge to ensure the enterprise's resilience and competitiveness in the long term perspective. The authors proposed to identify intellectual service as the process and result of the value transfer in the form of a service that has several specific features due to the use of the set of professional knowledge and information and aimed to realize qualitative changes and benefits by the consumer of the service. The authors identified the accumulating, cooperating, integrative, systemic, identifying, supporting, and stimulating functions of intellectual services. The process of interaction between the customer and the contractor in the process of providing intellectual services is considered. The features of development of the intellectual services market in conditions of limited resource capabilities are characterized is examined. Among the main barriers to the development of the intellectual services market, the following barriers were identified and investigated, particularly: insufficient number of specialists; the use of unified solutions that do not take into account the specifics enterprise; insufficient quality of the received intellectual product; insufficient prevalence of intellectual services within the Ukrainian market; the complexity in providing support to intellectual services after its providing; and difficulties in setting the fair final price of intellectual service. The authors identified the role of government to develop the appropriate conditions within the intellectual services market as well as provide some recommendations for its future development.

Keywords: intellectual services; enterprises; intellectual business; development; consulting services; resilience.

Fig.: 1. References: 9.